

KYBERPROSTOR JAKO NÁMĚSTÍ

ANOTACE:

Prostřednictvím aktivity si žáci uvědomí důležitost ochrany soukromí (nejen) na internetu. V první části sestaví seznam informací, které o sobě uvádějí na sociálních sítích. V druhé pak vyberou z uvedených informací ty, které by zveřejnili například na školní nástěnce. Aktivitu je možné realizovat najednou nebo ji rozdělit na část před projekcí filmu a na část po jeho zhlédnutí.

VZDĚLÁVACÍ OBLASTI A OBSAHOVÉ VZDĚLÁVACÍ OKRUHY:

ZV a GV: člověk a společnost, jazyk a jazyková komunikace, (informatika a) informační a komunikační technologie

OV: společenskovední vzdělávání / občanský vzdělávací základ, jazykové vzdělávání a komunikace, vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:

ZV a GV: MV, OSV, VDO (ZŠ)

OV: OVDS, IKT

KLÍČOVÉ KOMPETENCE:

ZV a GV: k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské

OV: k učení, k řešení problémů, komunikativní, personální a sociální, občanské kompetence a kulturní povědomí, kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi

DOPORUČENÝ VĚK: 13+

CÍLE:

Žáci:

- uvědomují si nebezpečí kyberprostoru a důležitost ochrany soukromí,
- znají pojem kyberšikana a umí ho vysvětlit,
- mají k dispozici základní pravidla pro bezpečné užívání kyberprostoru.

DĚLKA: 30 min.

POMŮCKY:

- **PRACOVNÍ LIST** pro každého žáka
- **MATERIÁL** pro každého žáka
- papír a psací potřeby

POSTUP:

1. Seznámíme žáky s pojmem „kyberprostor“. (Pojem kyberprostor poprvé použil v roce 1984 americký spisovatel William Gibson v románu Neuromancer, dnes je tento termín obvykle užíván k obecnému označení pro digitálně vytvořený „prostor“. Zdroj: mediapodlupou.cz.)
2. Rozdáme žákům **PRACOVNÍ LIST**. Vyzveme je, aby vybrali, případně doplnili deset informací, které o sobě zveřejňují na sociálních sítích (např. na Facebooku).
Poznámka: Pokud to podmínky školy umožňují (žáci mají k dispozici připojení k internetu a tablety nebo chytré telefony), je možné zvolit i konkrétní výpis těchto informací z vlastního Facebooku.

3. Poté žáci ze svého seznamu vyberou všechny informace, které by byli ochotni zveřejnit například na školním webu, nástěnce nebo na billboardu umístěném na náměstí.
4. Následuje společná řízená diskuse. Ptáme se: *Je vhodné některé informace o sobě zveřejňovat? Jaká mohou být rizika, když se tyto informace dostanou i k dalším lidem, které třeba neznáme?*
Poznámka: Žáci budou pravděpodobně namítat, že mají své virtuální prostředí ošetřené. Většinou si ale neuvědomují, že i „přátelé“ mohou informace poslat dál. Žáci by si měli uvědomit, že přátelství v tomto věku nebývá trvalé.
5. Následuje **projekce filmu**.
6. Po projekci provedeme reflexi a navážeme na diskusi před filmem. Na závěr můžeme žákům rozdat **MATERIÁL** s pravidly bezpečného internetu.

REFLEXE:

Probíhá formou diskuse nebo volného psaní. Ptáme se: *Změnili jste po projekci názor na rizikovost virtuálního prostředí? Jak se dá zabránit případným rizikům? Znáte nějaké případy kyberšikany (je-li potřeba, tak pojem vysvětlíme)? Jak byste se zachovali, pokud byste se stali obětí kyberšikany? Může být kyberšikana trestným činem? Je kyberšikana jiná než běžná šikana? Pokud ano, v čem?*

ZKUŠENOSTI Z PRAXE:

Při realizaci aktivity jsem trvala na tom, aby žáci informace, které jsou ochotni zveřejnit v kyberprostoru, na nástěnku opravdu umístili. Už následující den dostávala tato sdělení nový (komický) význam, třetí den po realizaci aktivity už na nástěnce žákovské příspěvky prakticky nebyly. Následně se díky tomu rozvinula velice zajímavá debata o zodpovědnosti za to, jaké informace do kyberprostoru vysílám.

Pokud je málo času, je možné promítnout jen prvních 20–25 minut dokumentu, z kterých se podstatné informace dozvíme. Poté je reálné stihnout celou aktivitu během jedné vyučovací hodiny.

Protože je reflexe osobní zkušeností osvědčeným způsobem, jak přimět žáky budovat si k problému postoj, doporučuji aktivitu zařadit jako úvodní k mapování problematiky kyberšikany a následně navázat aktivitou Kyberšikana ve statistických datech a vše zakončit projektem Prevence šikany na internetu.

Tereza Vodičková, SSOU a SOŠ Bean, s.r.o., Praha

KYBERPROSTOR JAKO NÁMĚSTÍ**Seznam osobních informací, které zveřejňuji na sociálních sítích a internetu**

1. Celé jméno	8. S kým se stýkám
2. Adresa bydliště	9. Intimnosti
3. Telefon, e-mail	10. Fotografie obličeje
4. Co dělám ve volném čase	11. Intimní fotografie
5. Kam chodím do školy	12. Komentáře o jiných osobách
6. Co mám rád/a	13. Fotografie jiných lidí
7. Kde se kdy zdržuji	14. Informace o svých blízkých

Jiné:.....

KYBERPROSTOR JAKO NÁMĚSTÍ**Seznam osobních informací, které zveřejňuji na sociálních sítích a internetu**

1. Celé jméno	8. S kým se stýkám
2. Adresa bydliště	9. Intimnosti
3. Telefon, e-mail	10. Fotografie obličeje
4. Co dělám ve volném čase	11. Intimní fotografie
5. Kam chodím do školy	12. Komentáře o jiných osobách
6. Co mám rád/a	13. Fotografie jiných lidí
7. Kde se kdy zdržuji	14. Informace o svých blízkých

Jiné:.....

DESATERO BEZPEČNÉHO INTERNETU

1. **Nedávej nikomu adresu ani telefon.** Nevíš, kdo se skrývá za monitorem na druhé straně.
2. **Neposílej nikomu, koho neznáš, svou fotografii a už vůbec ne intimní.** Svou intimní fotku neposílej ani kamarádovi nebo kamarádce – nikdy nevíš, co s ní můžou v budoucnu udělat.
3. **Nesděluj nikomu svá hesla,** ani blízkému kamarádovi.
4. **Nikdy neodpovídej na neslušné, hrubé nebo vulgární e-maily a vzkazy.** Ignoruj je.
5. **Když se s někým nechceš bavit, nebav se.**
6. **Nedomlouvej si schůzku přes internet s nikým, koho v reálném životě neznáš.** Pokud se to stane, řekni o tom někomu dalšímu, nejlépe rodičům. O tom, že schůzka nebude „tajná“, informuj i toho, s kým se máš setkat.
7. **Když narazíš na obrázek, video nebo e-mail, který tě šokuje, opusť webovou stránku a svěř se dospělému.**
8. **Nedej šanci virům.** Neotvírej přílohu zprávy, která přišla z neznámé adresy.
9. **Nevěř každé informaci, kterou na internetu získáš.**
10. **Seznam se s pravidly chatů či diskusí, do kterých se chceš zapojit, ať víš, co je zakázáno dělat.**